

BARVE STRPNOSTI, BESEDE DRUGAČNOSTI – BRALNI DNEVI NA TEMO MEDKULTURNOSTI IN VEČJEZIČNOSTI V 5. RAZREDU OŠ IDRIJA / Lidija Kacin / Oš Idrija

UVOD

Pred časom smo se učitelji na Osnovni šoli Idrija na pobudo ravnateljice Ivce Vončina udeležili kvalitetnega in aktualnega srečanja na temo vključevanja priseljenih otrok predavateljice dr. Marjance Ajše Vižintin z medkulturnega inštituta za vključujoče izobraževanje raziskovanje in sodelovanje. Temu je botrovala moja ideja in odločitev, da t. i. letošnje bralne dneve (1. 2.–12. 2. 2016) v 5. razredu posvetimo medkulturnosti in večjezičnosti, saj je na naši šoli veliko priseljencev predvsem z bivših jugoslovanskih republik.

Na omenjeno temo so v okviru pouka potekale številne didaktične dejavnosti, s katerimi so učenci poglobljali osnovno medkulturno zavedanje – vzgajanje v raznolikosti kultur in jezikov, integriranje teh raznolikosti kot bogatenje življenja in identitete posameznika ter družbe in razvijanje čezmejne kulture večjezičnosti.

V okviru posameznih dejavnosti smo se navezovali na konkretnejše cilje:

- Razvijanje medkulturne občutljivosti/zmožnosti/dialoga (razvoj od večkulturne do medkulturne (šolske) skupnosti, družbe).
- Seznanjanje z drugimi kulturami (jezikom, običaji, načinom življenja, denarnimi enotami, značilno hrano, načinom oblačenja, versko sestavo prebivalstva ...).
- Razvijanje od (navidezne) strpnosti do sodelovanja.
- Soočanje s predsodki in njihovo preseganje.
- Ozaveščanje in preseganje predsodkov do priseljencev.
- Analiziranje književnih besedil (*Bela kava in posipanec*, *Fino kolo* ...).
- Opazovanje odnosov med književnimi osebami (imagologija: manija, fobija, filija) na začetku in koncu besedila.
- Ugotavljanje prelomnih točk: kdaj prihaja do soočanja s predsodki, sprememb v odnosih, vključevanja.

- Razvijanje samokritičnega mišljenja v povezavi z drugačnostjo in zmožnosti empatije (igra vlog).
- Globje zavedanje lastne kulture.
- Spoznavanje, da posamezne razlike izhajajo iz kulturnih vidikov.
- Poglobljanje poznavanja in sprejemanja svoje drugačnosti in drugačnosti drugega.
- Spodbujanje medsebojnega spoznavanja med učenci.
- Razmišljanje o pojmu stereotipa in o posledicah, ki jih imajo prvi vtisi ob srečanju osebe.
- Krepitev refleksije o vrednotah glede na kraje, okolja, v okviru katerih zagrajemo pozitivne izkušnje o različnosti.
- Spodbujanje samopredstavitev.
- Razvijanje kompetence za učinkovito sporazumevanje.
- Zavedanje, da je preseljevanje del življenja/del sodobnega sveta.

DEJAVNOSTI BRALNEGA TEDNA

V učilnici in izven nje so se učenci prek didaktičnih dejavnosti seznanjali z drugačnostjo, strpnostjo, predsodki, stereotipi z različnih vidikov ter na ta način razvijali medkulturno zmožnost. Kaj smo počeli?

Uvodna delavnica v učilnici (spoznavanje večjezičnosti, medkulturnosti – *Strpen/nestpen*), kjer so učenci prek trditev analizirali svoje razumevanje predsodkov, stereotipov in o njih prek vaj poglobljeno razmišljali).

Spoznavanje medkulturnosti v književnih delih (splošno – poudarek na glavnih osebah in njihovi književni problematiki npr. Romi, slepi, begunci, brezdomci, ljudje drugačne narodnosti, ljudje drugačnega videza, vere, invalidi, temnopolti ljudje ...).

Knjižnično-informacijska vzgoja na temo medkulturnosti in večjezičnosti v knjižnici, ki jo je pripravila šolska knjižničarka gospa Mira Tratnik. Učenci so raziskovali izbrana književna dela z

različnih vidikov drugačnosti. V dvojicah so s prebiranjem in analiziranjem raziskovali:

- večjezične knjige,
- knjige različnih verstev,
- knjige v tujih jezikih,
- slikanice brez besed,
- pravljice iz različnih kultur,
- knjige o pravicah otrok po svetu (kaj pa pravice),
- knjige prepletanj medkulturnosti (prepletanja),
- knjige, ki govorijo o različnih kulturah sveta (s knjigami po svetu).
- knjige za gluhe in slepe,
- knjige na tematiko priseljencev (kdo je moj sosed).

1. Branje in večplastna analiza leposlovnih del z medkulturno tematiko (v tednu pred bralnimi dnevi smo z učenci v jutranji bralni matineji na predlog knjižničarke v nadaljevanjih prebrali kvalitetno književno delo, ki je prejelo Unescovo nagrado za mir in strpnost *Bela kava in posipanec* (*Carolin Philipps*), ki prikazuje odnos med temnopoltimi in belimi ter stripovsko književno delo *Fino kolo*, ki prikazuje odnos med Slovenci in južnimi narodi).
2. Predstavitev držav priseljencev – Albanija, Makedonija, Hrvaška, Bosna, Kosovo (učenci priseljenci so z vseh vidikov predstavili rojstno državo – število prebivalcev, jezik, lego države, denarno enoto, glavno mesto, druga pomembnejša mesta, značilno hrano in pijačo, običaje, praznike, način oblačenja, njihove zvezdnike, druge zanimivosti ... Poslušali smo tudi zvočnost besed v maternem jeziku, si ogledali slikanice v njihovem jeziku ter poslušali njihovo glasbo).
3. Pisanje literarnih razmišljanj, spisov o medkulturnem razumevanju in sprejemanju različnosti (za natečaj festivala mladinske literature *Bralnice pod slamnikom* pod okriljem založbe Miš¹).

¹ Bralne dni smo letos povezali z natečajem

4. Ogled različnih del v slovenščini in tudi v drugih jezikih:
 - slikanice,
 - zgodbe,
 - pravljice – ljudske in avtorske,
 - poezija (recitacije),
 - glasba (poslušanje) – CD priseljenec, T. Pavček: *Sonček in sončice*,
 - ogled filma, dokumentarnih odlomkov, videoposnetkov o medkulturnosti (YouTube),
 - igra vlog (po prebrani knjigi).
5. Likovno ustvarjanje na temo medkulturnosti z naslovom *Eni beli, drugi črni, tretji ... vsi smo del tega sveta* (za natečaj festivala mladinske literature *Bralnice pod slamnikom* pod okriljem založbe Miš smo se tematsko posvetili montažni plastiki – izdelali smo figure iz plasten, jih kaširali in jih medkulturno pobarvali).

Dogodek je spremljala tudi razgibana javna razstava na hodniku RS, kjer so se učenci in drugi obiskovalci šole lahko odpravili po poti *barv strpnosti in besed drugačnosti*. Sledili so lahko namreč poti barvnih kuvert z izbranimi besedili v več jezikih in prevodih teh v slovenski jezik, ki jih je pripeljala do osrednje mini razstave, posvečene medkulturnosti in večjezičnosti, razdeljene v tri sklope:

MEDPREDMETNE POVEZAVE

Književni del

- Večjezične knjige (slikanice, zgodbe, pravljice, poezija ...).
- Slikanice brez besed (za spodbujanje branja ne glede na razumevanje jezika).
- Knjige v slovenščini za spodbujanje medkulturnega razumevanja.
- Pravljice posameznih nacionalnih književnosti v slovenskem prevodu.
- Prevodi slikanic iz mladinskih knjig iz različnih jezikov.
- Knjige o svetu.
- Knjige prepletanj.
- Knjige za slepe in gluhe.
- Knjige o verstvih sveta.

mladinske literature založbe MIŠ z naslovom: *Vsakdo si zasluži, da se mu nekoč v življenju zgodi nekaj dobrega*. Natečaj je namenjen osnovnošolcem in njihovem pogledu na drugačnost med različnimi kulturami v vseh pogledih.

Likovni del

- Kaširani kipi iz plastenk (likovna razstava z naslovom Različnost nas bogati, ne siromaši).
- Pot barv strpnosti in besed drugačnosti (barvne kuverte na hodniku z besedili v več jezikih in slovenskem prevodu).
- Predstavitveni plakati priseljencev.

Projekcijski del (fotografija, film)

- projekcija ob knjižni razstavi na hodniku na temo medkulturnosti – fotografije in kratek predstavitveni filmček o preseljevanju na aktualno temo beguncev.

Zanimiv razstavni prostor smo pripravili skupaj s knjižničarko Miro Tratnik, ki je naredila izbor književnih del medkulturne in večjezične tematike ter z računalničarjem Petrom Tončičem, ki je tehnično pripravil projekcijski del. Na ta način so lahko udeleženci razstave medkulturnost in večjezičnost večstransko spremljali v drugačnosti črk, besed, jezikov, obrazov kultur, načinu življenju ...

Tudi v razredu smo pripravili razstavo knjižnih zbirk na temo medkulturnosti, večjezičnosti, ki so jih prinesli učenci iz domačega okolja.

Glede na končne rezultate in povratne informacije ocenjujem, da so imeli projektni bralni dnevi velik pozitiven vpliv na učence, ki so z navdušenjem spoznavali in poglobljali zavest, da nas drugačnost bogati in ne siromaši.

